

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Animae Illvstres Ivliae Cliviae Montivm Marchiae
Ravenspurgi Morsae Annexarvmqve Provinciarvm E
Monvmentis Calamo R. P. Theodori Rhay. Societatis Iesv
Redivivae**

Rhay, Theodor

Neobvrgi Ad Danvbium, 1663

XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10835

DOVICI PII Filius & eiusdem è purgatorijs flammis
XXXIV. anno ab obitu Patris, Redemptor; ac ex
IMPERATORE Romano modestissimus in Prumiensè
MONASTERIO MONACHVS; cui potius nihil
erat, quàm Vitam universam in DEI unius obsequio
ponere. Ex Mart. SS.

XIX.

ADOLPHVS primus Cliviæ Dux totius pro-
pè Europæ sensu Prudens Victoriosusque ha-
bitus, A. C. 1373. Clivis ADOLPHO MARCA-
NO & MARGARITA MONTANA Parentibus na-
tus; horum præcipuâ curâ ad omnem Virtutum Mo-
rûmque elegantiam educatus anno 1399. ROBERTO
Comitis Palatini Bavariæq; Electoris Filiam AGNE-
TEM brevi defunctam; & haud longo inter-
vallo IOANNIS INTREPIDI, Ducis Burgundiæ Filiam
MARIAM duxit, plurimarum virtutum divitiarum-
que Ducem, que Winendalium illi Dominium & tres
Filios IOANNEM, ADOLPHVM, ENGELBERTVM, tri-
ennio non integro Principes tulit, Filiâsque plures.
Sed ut nulla nobis Calum bona vendit, nisi ad pon-
dus alicuius adversitatis, proprio Avunculo Duce
Montano WILHELMO ob dotem MARGARITÆ
Matri, contra pacta connubialia, etiam iurata
negatam

negatam bellum indicere coactus est: ac cum præstare sciret sine bello potius sua repetere pacemque colere, quam dubio Marti sua committere; quâ potuit viâ amicabili dotem *Matris ducisse* postulavit; arma verò dum (æquissimis suis postulatis neglectis) in se cudi non obscure sentiret, milite contracto, vim vi repellere parat. & quia gratâ auctoritate apud externos, gratiâ apud suos valebat, opinione celerius, hosti alienis auxilijs etiam potentissimo iustum exercitum opposuit. Belli aleam WILHELMVS iecit, captisq; aliquot infirmis *Clivia oppidulis* ad *Lupia fontes* confedit; ac *Rheno* postridie transmissis ad *Vetera* seu *Variburgum* biduo castra metatus est, inde omni cum exercitu *Cliviopolim* movit. Id ubi ADOLPHVS ab exploratoribus didicit uti erat in actionibus suis præcellens, ad arma suos convocare imperat, non numero quidem, sed animo (& quod caput est) causa melior. Hostis interea armorum strepitu omnia complevit, *Silvâ*que *Clivia* cæduam vulgò *Oppenbarv* insedit. Cuius adventu *Adolphus* celsissimi animi Princeps, minimè territus victoriam in celeritate positam ratus, totâ nocte arma, quæ ad confli-gendum vsui forent, præparat. Illucescente cæ-

lo Tribunos, Centuriones, Præfectos, milites omnes tam sacris quàm profanis munitos armis consuetæ militiæ ritu, unà cum *Fratre THEODORICO, FRIDERICO & Morfano Comite* in ordines aciei que formam (Hoste vix sentiente) instruit. Et quia *auctoritas Principi ad dicendum rudi pro facundia est*, suos ad constanter fortitèrque agendum, potenter animat, monens ne ut galeati lepores, animum in lingua, & in pedibus fiduciam, sed in lacertis ponerent. Neq; segnior **WILHELMVS** incredibili celeritate legiones educit, pugnandi copiam numerosis suis copijs facit; telumque in hostem prior mittit, **MARGARITA** sorore è turri cygnea anxiam prælium inspectante. Pugnatum horis aliquot, Marte planè dubio, donec *Clivij* numero inferiores cedere visi sunt, quos inter glandium & telorum imbres (nomine **DEI** invocato) nil metuens **ADOLPHVS** ut pede pes, viròque vir staret monuit; & *Wesaliensium* opportunis auxilijs firmatus, aciem eò usque restituit, donec *Wesalijs* pugnandi copia fieret, qui pro *insitâ suâ generosâ indole* hostem iustâ horâ aggressi, Leoninâ ferociâ certantes, victoriâ potiti sunt, & *spolijs immortalique nominis sui gloria divites*, ovantes *Wesaliam* sunt reversi. Eo in prælio

prælio 7. Iulij capti *Princeps* **GUILIELMVS Montium**
Dux, bellifax & auctor; **REINHOLDVS WILHEL-**
MI Geldria & Iulia Ducis Frater; *Comites quatuor*;
Nobiles sexcenti in potestatem Victorum redacti;
equorū duo facile millia sub hasta vendita, hostiū ve-
rò tormenta, impedimenta capta uniuersa. Ceteris fu-
 gatis **ADOLPHVS** gratulationibus suorum con-
 fertim oppressus, communis benevolentia officia,
 non hilariùs quàm modestiùs admisit, *suâ cuique*
laboris operæque laude, in tantis tam dubiæ & la-
 boriosæ pugnae molestijs assignatâ, & pro suâ in
Deum veneratione festos ignes aliâmq; publicæ
 lætitiæ significationē fieri antè vetuit, quàm **DEO**
præcipuo **VICTORIÆ** Auctori, in summa æde
postridie esset litatum. Sacri Cæremoniâ peractâ, tem-
 pli turris, sub noctem, accensis innumeris pro-
 pè laternis ignibusque, vel ex ipsa *Batavia* ar-
 dere visa. Vrbs totâ facibus, piceatîsque dolijs
 luxit, tum machinæ, tympana, tubæ, semel ite-
 rùm tertiùmque sonuere. Spectaculum verò fu-
 it longè pulcherrimum *Corona perpetuis collucens*
ignibus, quam **ADOLPHVS** hastis stramine, faci-
 busque prefixis à milite iusserat confertim per
 murorū vicinorūmq; collium orbem stipa-
 ri incendi que intermicantibus quoque fistula-

rum flammulis, quæ eminus stellarum subito fulgentium, evanescentiumque speciem referebant Erepta interea Hosti *signa summâ Clivensium in ade DEO exercituum* oblata suspensaque sunt; & *Ambrosiano Hymno festivè decantato*, capta quies est. A ludicris autem ad seria ADOLPHVS digressus victoriâque vtendum ratus a WILHELMO *Montensium Duce*, præter *Cæsaris Insule, Zinzigij, Reomagi renuntiationem, teloniorum etiam ad Ruram & Rhenum subditis suis perpetuam plenâq; immunitatem* extorsit; REINHOLDVVS *Gelder Embricam cum adiacentibus Insulis Limarsie, Hetteria Dominijs, Lytri loco solvcre coactus est.* IOANNES *Hinsbergius Gennepæ medietatem, SIMON Salmensis Ravensteinium ADOLPHO cedere compulsus*, reliquisque captivis multa æris summa imperata fuit. Quo belli nervo auctus, iusta piâque arma A. 1403. in ADOLPHVM WILHELMII *primi Montium Ducis Filium* movit, qui orbe & cælo iure indignantibus Parentem WILHELMVM *Novimontiâ in arce captum probrosè detinebat.* WILHELMVM præsidiariorum cæde, arce expugnatâ in libertatem asseruit. Quâ de victoriâ congratulationes non admisit, *quod luctuosum duceret Christianos, ac vel maximè suos vincere.*

A. 1408

A. 1408. unà cum ALBERTO Comite Holl. n. die 22. septimanis GORCOMIVM obsessum imperata facere coëgit. año in sequente Leodiensium Praesuli auxilio fuit, Comitèmq; Solmaum ab OTTONE de Hoya Monast. Episcopo iniquo carcere Steinfurti inclusum vinculis exemit; Ottensteinniam arcem HOYA fugato, obsidione liberavit; & Delbrugios populos robore feroces auxiliisque alienis superbos varijs incursionibus fractos, leges Principis sui accipere compulit. Castra quoq; Dynastarum de Ghemen, Bredensfort naturà, manu, presidioq; firma expugnavit, Soceròque IOANNI Burgundo contra Galliarum Regem ita feliciter fortiterque armis sociatis astitit, ut gestarum eius glorià captus Imperator SIGISMUNDVS A. C. 1471. 3. May, in celebri Constantiensi Concilio primum CLIVIÆ DUCEM solemnè ritu creàrit; quem dum unà cum Imperij Proceribus epulo Casare Principibusque digno exciperet, Casar modesto eius familiarique viso vestitu rogat e. cum lautiori in fortuna lautiori veste non uteretur, non aliam causam dedit, quàm se a teneris edoctum virtutem, non vestitum militem virumque bonum facere. Ecquem ergo, urget Casar, tu militem censes; illum qui non tam ante periculum velox, quàm in eodem, inquit, intrepidus est. Responso delectatus Imperator

instat, Et quem virum bonum estimaret; illum subdit
 Dux, qui se se & alios rectè à ratione iustèque gubernat; ac
 malle bubulcum se, quàm principem agere, si subditis
 ex ratione & iustitia, non posset assistere. Ea itaque pru-
 dentia significatione SIGISMUNDO Imperiòque per-
 quam charus, Cliviam suam incredibili subditorū
 sensu & applausu repetijt, pro iucundo introitu
 Nobilitati, Urbibus, Ecclesiasticis, ut munifi-
 cus pater indulta, immunitates, privilegiàque
 concedens, ab Heimericio calamo, de Clivia op-
 timè merito sigillatim expressa. Ego ad opera
 eius quàm Politica, quàm Ecclesiastica propero. Politi-
 ca sunt turrium altæ Clivensis Cygneæ, Schwanz-
 nenthurn/ dictæ; & alterius, in qua ducatus ci-
 melia custodiuntur, monumenta. Arcium quo-
 que Gritbeusen, Huissen, Zevenaër, Isselburg, Wesell,
 Dingslaken, Rhurobrt, Orsarv, Winnendal, Burich,
 Vdeheim, Scraveler, Sonsbeck, Keruenheim, Altenau,
 Wertheim, operosas substructiones suis impendi-
 js (non ex provincialium sudore sangvinè-
 que) exstruxit. Vdenheimum A. C. 1414. Cran-
 nenburgum A. 1417. & annis insequentibus Sche-
 rembecam, Isselburgum, muris, turribus, vallis, fos-
 sis cinxit, & patriam universam terreis Loricis seu
 aggeribus, vulgò Landicken, circumscripsit; In li-
 mitaneis

mitaneis verò oris Receptibus, *Rodentis Warten* (vt vocant) firmavit.

In *Sacris* meritò recensentur *Monasterium Regularium* prope *Ringelbergam* A. 1438. in *Valle pacis* constitutum; nunc RR. Patrum *Crucigerorum*, quorum solerti curâ triginta annorum *Germanie bellis*, Dei beneficio intactum, integrumq; etiamnum perseverat. In censum quoq; veniunt in vniverfis ferè *Clivia* vrbibus *pauperularum sororum Monialiũ*, nec non pro emeritis aule *Ministris erecta Domicilia*. Accedit plurimorum *facellorum* in *Parochiales* eius liberalitate celebratâ mutatio: potissimum *Zephelicensis Collegiata*, *Eugenij 4. Pontificis Romani consensu* A. 1436. ad *Crannenburgensem* (*Thaumaturgâ* *Cruce* celebrem *Ecclesiam*) translatio.

Coronidis loco addenda (ad *Wesaliam* belli iniurijs *Rhenique alluvionibus patrũ* ferme memoriâ excisa) fundata *Carthusia Gravia*, Sanctos nunc translata, ad quam erigendam *Dux Adolphus* cum laterum, calcis, lignorumque copiosam vim coacervâisset, *Consiliarijs* propositi ignaris, ac illo *Cassiano cui bono* rogantibus, se *parasitorum, lenonum, adulterorum, omnisque generis impostorum* (non sine *panico interrogantium metu*) *carcerem ergastulis distinctum*

distinctum, ibidem conditurum respondit: Hos
 verò postmodum Carthusianorum cellulas apta-
 ri conspiciatos & ingentes eos sumptus, *Princi-
 pi Patriæque* nihil, aut parum emolumentum alla-
 turos, Adolpho regerentes sapientissimâ hâc
 voce, ora ipsorum obturavit: *Si vos ô amici panum,
 aut carnum micæ pauperibus, spe mercedis à DEO
 consequenda promptè largimini, an non ego iure longè
 potiori ad alendas sanctas Religiosorum animas hîc
 successivè perpetuò habitaturas pro me, meis ac du-
 catu hoc assiduè apud DEVM interpellaturas ista
 conferam? maximè cum non tam accipientibus
 quàm dantibus eleemosyna profit. Cui piissime
 Ducis Voci, cum præter ruborem non esset quod
 reponerent, acquievère. Ex quibus videt, qui
 non videt, ADOLPHVM summæ religionis, pruden-
 tiæ, fortitudinis, clementiæ, temperantiæ, can-
 doris Germanici Ducẽ (imitatione dignissimum) expul-
 sisse, idèog, cane peius & angue verlipelles, vafros,
 bilingues, pseudopoliticos, qui in simulationis
 & dissimulationis puncto, fortunâ & fato pruden-
 tiæ suæ medullam constituunt; fugiebat ac de-
 testabatur. Hinc fides eius apud DEVM & ho-
 mines nunquam dubia, semper certa, semper infra-
 cta, semper integra, ut nudo suo dicto, omnia posset
 apud*

apud omnes, plusque verbis eius, quam aliorum signatis litteris, tribueretur; quod vulgares illi Cliviacâ Dialecto, per Germaniam sparsi, monumentoque eius affixi Rhythmi testantur:

Sein Ne n was n gerechtig;	Ein Prinz aller Prinzen Spigl!
Sein Jha was Jha vollmechtig.	Sein werth das war sein Sigl.
Er war seins worths gedechtig;	Seines Muths gar unverzagt
Sein Munde sein grund eintrechtig.	Wer hat ihn aufm Feld geigt?

Emeno igitur longioris ævi cursu, ætatis anno scilicet 77. Imperij 50. arthritide laborans, tabulis testamentarijs confectis, quibus præcipuè cavit ut Principes filij, assignatâ a se portione contenti, lites familiarum pestes, extremè fugerent. Quibus ritè constitutis, animo excelso mundana omnia despiciens, quantâ potuit virium contentione se in nobilissimis virtutum excellarum actibus liberè exporrecto in *DEVM* pectore explicuit, sæpius altum suspirare auditus: *Mi IESV, quando venies? mi IESV fac ut amem te ita, sicut dignum est te à me amari!* Inde ad *Matrem IESV* (cuius dulcissimo nomini insignitè erat devotus) conversus frequenter illud ingeminabat, *Monstra te esse Matrem, Iter para tutum!* quo fine Helmichio Gadesdunchano Priore evocato, totius vitæ maculas animosâ confessione

Y

fessione

fessione deterfit; ac pridie ut dignè *divino se* PAVLO reficeret, jeiunium sibi indixit. Quo ipsa Teclæ deficiente indice vitæ pullu (pijsimâ eius Coniuge MARIA, Filijs, ARNOLDO Herrenbauio Priore Carthusiano astantibus) à Confessario pastus, *mi dulcissime* (inquit) IESV, ecce cum Magdalena pœnitente peccata mea gravia deploro; & cum eadem ad sacros tuos pedes abiectus veniam demissè postulo. *Eo in voto extremis doloribus obrutus suspirando IESVM & MARIAM, DIXIT, & VIXIT, Septembris 19. A. C. 1443.* In Graniensi à se fundatâ Carthusiâ, Coniugis Principum ac Patrie incredibili luctu depositus, quem à Iulio vate his versibus depictum lego:

MAIORVM titulos primus transgressus ADOLPHVS
 Illustris meruit nomen habere Ducis,
 Caussa quod & bellis gestis clarissimuseffet;
 Et sancta toto notus in orbe fide.

XXIV.

IN Ducatu Montium SIGEBERGÆS, IOANNETI Pueri & Martyris, à perfidis Iudæis odio CHRISTI eiúsque sanctæ Legis occisi: ita nemo vel citò, vel serò nimis calum ingreditur. *ExFast. Gelen.*

XXV